XXI Українська конференція з органічної хімії

XXI Українська конференція з органічної хімії відбулась 1-5 жовтня 2007 року в м. Чернігові на базі Чернігівського державного технологічного університету та Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г.Шевченка. У конференції взяли участь біля 300 учасників з усіх регіонів України та зарубіжні гості (Росія, Бєларусь, Франція, Латвія).

На конференції були заслухані 8 пленарних доповідей провідних учених України з актуальних проблем сучасної органічної хімії, 57 усних доповідей з результатами новітніх досліджень, серед них 32 доповіді представників НАН України, 20 доповідей представників вузівської науки, 3 доповіді співробітників галузевої науки і 2 доповіді вчених з Росії і Франції, а також представлено більш ніж 300 стендових доповідей.

Аналіз представлених результатів дозволяє зробити обгрунтовані висновки стосовно сучасної ситуації з розвитком органічної хімії в Україні.

Найбільш поширеною і такою, що детально вивчається в Україні в останні роки є хімія гетероциклічних сполук. У першу чергу, це пов'язано з високою і різноманітною біологічною активністю гетероциклів, проте інші сфери використання цих сполук також досліджуються в Україні. Чудовою ілюстрацією до сказаного можуть слугувати пленарні лекції академіка НАН України С.А.Андронаті і доктора хімічних наук О.О.Іщенка (ІОХ НАН України, Київ), в яких були розглянуті властивості гетероциклічних сполук як снодійних речовин і як поліметинових барвників відповідно. Хімії природних та модифікованих флавоноїдів була присвячена пленарна лекція члена-кореспондента НАН України В.П.Хілі.

Цікаві узагальнюючі доповіді з успіхів у хімії конденсованих хіназолінів були представлені професором В.О.Ковтуненком. Успіхам хімії халконів був присвячений виступ професора В.Д.Орлова.

Більшу частину доповідей і стендових повідомлень, присвячених хімії гетероциклічних сполук, становили роботи з отримання гетероциклів з використанням відомих методів синтезу і вихідних речовин. Цей блок робіт, який умовно можна назвати "комерційним", пов'язаний із замовленням великої кількості гетероциклічних сполук, що роблять міжнародні фармацевтичні фірми з метою їх скринінгу. В Україні такого роду синтези з успіхом реалізують декілька приватних структур. Співробітники однієї з таких структур (ТОВ "Єнамін") під керівництвом докт. хім. наук А.О.Толмачова повідомили надзвичайно цікаві результати, які стосуються використання триметилхлоросилану як конденсуючого агента в реакціях конденсації органічних сполук. Робота викликала жвавий інтерес, велику дискусію і, безумовно, матиме серйозні перспективи для впровадження в синтетичну практику.

Великий інтерес становлять повідомлення, присвячені розробці методів синтезу гетероциклічних сполук нових типів, зокрема, фторовмісних (докт. хім. наук В.М.Тимошенко, ІОХ НАН України, Київ), а також дослідженню стабільних гетероциклічних карбенів (докт. хім. наук М.І.Короткіх, ІНФОУ НАН України, Донецьк).

Ще одним напрямком наукових досліджень, які розвиваються в Україні, є хімія елементоорганічних сполук. У першу чергу, це стосується фторо- і фосфороорганічних сполук. Чудова пленарна лекція, присвячена розвитку органічної хімії фтору в Україні, була прочитана патріархом хімії фтору професором Л.М.Ягупольским (ІОХ НАН України, Київ). Привернув до себе увагу виступ канд. хім. наук І.І.Геруса (ІБОНХ НАН України, Київ), в якому були наведені дані про нові підходи до синтезу оптично активних фторовмісних сполук. Напрямок з синтезу оптично активних фосфороорганічних сполук був представлений також у серії з усної і стендових доповідей докт. хім. наук О.І.Колодяжного (ІБОНХ НАН України).

Новим напрямкам розвитку сучасної органічної хімії, пов'язаних з дослідженнями макромолекул і їх міжмолекулярних взаємодій, були присвячені пленарні лекції члена-кореспондента НАН України В.І.Кальченка і докт. хім. наук А.А.Фокіна (Київський політехнічний університет), а також повідомлення члена-кореспондента НАН України Г.Л.Камалова. Цей, безумовно, перспективний напрямок органічної хімії заслуговує на більш інтенсивний розвиток в Україні.

Значний практичний інтерес представили доповіді працівників Чернігівського державного педагогічного університету І.М.Курмакової і Чернігівського державного технологічного університету О.М.Сав-

ченко із застосування азотовмісних гетероциклічних сполук як потенційних антикорозійних і поверхнево-активних сполук відповідно.

Певна річ, конференція була б не такою успішною, якби на ній були представлені тільки ті напрямки досліджень, які вже успішно розвиваються в нашій країні. В цьому сенсі великий інтерес представила пленарна лекція академіка НАН України В.П.Кухаря, яка була присвячена новій для України темі використання біомаси для отримання практично корисних речовин, зокрема, для заміни нафтохімічної сировини на біопаливо. Роботи в цьому напрямку, безумовно, будуть розвиватись в Україні. Екологічним проблемам сьогодення була присвячена пленарна доповідь академіка НАН України А.Ф.Попова.

Велике задоволення викликає широке географічне представництво конференції. Цікаві усні і стендові повідомлення були представлені вченими не тільки з відомих наукових центрів, а і практично з кожної області України (Чернівці, Ужгород, Львів, Тернопіль, Чернігів, Суми, Луганськ, Запоріжжя, Сімферополь). Деяке здивування викликав факт незначної участі у конференції працівників такого потужного наукового центру як Харківській національний фармацевтичний університет. Слід відзначити, що цілий ряд робіт, приведених у стендових доповідях, виконувався спільними міжнародними науковими колективами вчених з України, Росії, Бєларусі, США, Франції, Польщі, Молдови, Німеччини. Особливо важливо відмітити, що у роботі конференції брала участь велика кількість (~50%) молодих учених, які долучилися до обговорення усних і стендових доповідей і демонстрували при цьому як інтерес до різноманітних напрямків хімії, так і добре знання предмету дискусій. Саме цей факт, що свідчить про перспективне майбутнє органічної хімії в Україні, і служить, напевне, основним висновком, який можна зробити за результатами конференції.

На заключному засіданні з інформацією про правила і вимоги до оформлення наукових статей для журналу “Химия гетероциклических соединений” виступила секретар редакції А.Е.Скорова.

Академік НАН України М.О.Лозинський

Докт. хім. наук, професор Ю.Г.Шермолович

Докт. хім. наук В.Ю.Пашинник